

Služebníci Logu

Křesťanství nepohodlné pro lidskou egoitu

Jako úkol pro poznání je křesťanství nevěrohodné a nemožné: lidstvo to kromě jiného vyjádřilo v osobnosti Tertullianově. Mimoto je křesťanství také ještě velmi nepohodlné pro lidskou egoitu; pomysleme na věty Kázání na hoře, z nichž vstávají vlasy na hlavě: tomu, kdo tě bije v jedno líce, nastav i druhé a před tím, kdo ti bere plášť, nechej i košili. Nebo pomysleme na blahoslavenství v Lukášově evangeliu: milujte ty, kteří vás nemilují, dávejte těm, od nichž nedoufáte, že dostanete zpět; nakonec: milujte nejen své bližní, ale i své nepřátele. Všechno, co souvisí s ideou *charis*, s konáním z nadbytku, s konáním, tj. tvořením „nadbytečného“, které *nemusí* být, s konáním, tj. tvořením dobrého, aniž bychom čekali na opětování, bez jakéhokoliv výhledu na mzdu, je nepohodlné, je pro vědomí ega „tvrdé“.

„Odměna“ v jiném světě, to musíme pochopit, má význam jen pro toho, kdo je schopen v ni *věřit*, a tato víra není jednoduchá, ona sama je aktivním poznáváním tvůrčího charakteru, je intuicí, jejíž podstatě se všední vědomí nemůže přiblížit. Pro *poznávání* křesťanství byl zapotřebí aktivní, individuální čin poznání, byl nutný pro pochopení tohoto neuvěřitelného a nemožného učení. A na tomto činu poznání bylo možné založit něco dalšího, morální intuici. Ta *vyhovovala nepohodlné, nepříjemné* morální části učení, takže věřící byl schopen nahlédnout, co je *evidencí* morálního učení - jak chceš, aby ti lidé činili, tak čiň ty jim, tj. *nečekej, začni*, neboť bez zážitku morální evidence by nebylo možné být křesťanem, stejně jako to nebylo možné bez evidence poznání vzhledem k „zázrakům“, křtu na Jordánu a především skutečnosti zmrtvýchvstání.

Těžkosti v poznání vidíme u Nikodéma, těžkosti morální vidíme v příběhu o bohatém mládenci.

A přesto se křesťanství rozšířilo velmi rychle, téměř explozivně. Navzdory svému programu, který byl pro všednodenní vědomí ohromně nepopulární, a navzdory odstrašujícím výhledům na těžké vnější pronásledování, pohnulo v krátké době širokými masami, což potom mohlo vytvořit základ západní kultury. Základní impuls byl téměř hned na začátku smíšen s jinými impulsy, hned v době první vlny rozšíření; jen pomysleme na zneužití, na dekadenci, které byl základní impuls od 4. století všeobecně obětován. Znamení dekadence se však ukazovala tu a tam už od 2. století. Otázkou je, díky čemu se toto učení, které je po stránce poznání i po stránce morální paradoxní a nepopulární, mohlo tak rychle rozšířit? Nepřihlížíme-li k dnešním naivním „vysvětlením“, která jsou sice přizpůsobena dnešnímu vědomí, ale také jen s námahou stravitelná, tak se zdá být paradoxní již samo toto rozšíření.

Morální intuice - zárodek budoucnosti

Z vyprávění v evangeliích vychází najevo, že Ježíš od počátku věděl, jak skončí jeho osud na Zemi. Musel to vědět, poněvadž znakem, středem, zárodečnou stránkou tohoto osudu bylo zmrtvýchvstání. Znamením tohoto předvídání a vůlí k tomuto osudu je např. jeho chování vůči „zrádci“ a jeho odpověď na otázku druhého Judy, proč se světu nezjeví. Také když učedníkům předpovídá, co se stane a Petr mu na to říká, že by se měl „šetřit“, zazní „Odstup ode mne, Satane“ a „Je lepší, odejdu-li“. Když ho chce Petr při zatčení chránit mečem, ohrazuje se: „Nemohl bych snad zavolat legii andělů?“ a nevolá je. Nakonec pak jeho chování před Pilátem, který ho chce zachránit a jemuž to ztíží a znemožní. Všechno poukazuje na to, že smrt, *neúspěch ve světě*, je

podstatným, dokonce rozhodujícím prvkem toho, čeho chtěl dosáhnout. To, co se stalo („muselo se stát“), bylo v očích světa, bylo pro „tento svět“ neúspěchem, porážkou.

Ve svých důsledcích to však bylo extrémní realizací morálního učení: zřící se všeho ve světě minulosti, života, úspěchu a světského království znamená, že idea, učení, v jejichž jménu se to děje, žije dále jako morální síla a v budoucnu se stane skutečností - přesněji: z *tohoto*, ze zřeknutí, se stane budoucnost. Morální intuice velkého rozsahu se neuskutečňuje ve světě minulosti a nebude pouze jednou vepsána do světa přítomnosti, živého poznání, z ní se stane budoucnost. Neexistuje jiná budoucnost, existuje jen budoucnost, založena tímto způsobem; zárodek jejího uskutečnění neklíčí ve světě minulosti. Již dnes předem vypočítatelné „budoucí“ sluneční zatmění není budoucnost, je to minulost, právě proto, že je vypočítatelná. Budoucností je to, co není dozríváním *dávných* morálních činů - činů Stvoření. Z tohoto prvku budoucnosti se později stane to, co „je“, pak opět odezní; kdysi to byla morální intuice, ta se pak stává daností, darem, prostředím.

To je způsob chování člověka, jak jej popsal a prožil Pavel a ostatní šiřitelé křesťanství. Ti jej převzali od praobrazu Člověka (tj. Logos, Kristus) a od nich jej pak převzali křesťané. Křesťanství *bylo* porozumění naplněné evidencí a zároveň uskutečnění chování, podle něhož člověk nic pro sebe nechce, ale žije a pracuje pro druhé lidi a bytosti. Byla to intuice o tom, že je možné žít podle nového přikázání lásky, že člověk může být člověkem, jen když žije takto a převádí tuto nadlidsky velkou intuici do lidského rozměru, poněvadž *to* je esence lidského bytí. Rozšíření křesťanství byla touto jistotou, která odvrhne všechny úvahy všednodenního vědomí. Tato intuice se rozšířila: jistota lásky a oběti jako jediná možnost, jak dále pokračovat ve stvoření. Mučedníci nebyli znechuceni životem, jed-

nali ve smyslu setí semen pro druhé lidi; jen tak můžeme pochopit vnější dějiny rozšíření křesťanství. Křesťanstvím tehdy nebylo nic jiného než *to*, co by bylo křesťanstvím i dnes: všeobecné chování podle nového přikázání, přičemž nic (nebo nic podstatného) nevchází do světa minulosti, všechno zůstává zárodkem budoucnosti, nevyčerpává se ve změně dnešního stavu, ačkoliv o to zdánlivě usiluje. Primární změna se odehrává v lidské duši, vše ostatní plyne z ní. Lidská duše nepatří světu minulosti. Nebeská království jsou ve skutečnosti uvnitř.

Z toho všeho plyne, že služebníci Logu, kteří Ho od počátku viděli a také dnes Ho vidí a pro Něj žijí, v tomto světě nemají co očekávat: ani úspěch, ani uznání nebo nějakou odměnu; nemá v nich vzniknout pocit vyvolenosti. Neboť nikdo si je nevyvolil kromě nich samých, není zde ani představa hrdinství: není to totiž hrdinství, jen služba. Je to *zákon*, podle něhož *to*, co se ve světě minulosti „nepodaří“, působí jako mnohem mohutnější síla, která staví budoucnost. Proto na služebníky Logu nečeká nic „dobrého“, žádné opětování, žádná „odměna“, jen nepřátelství, pronásledování, těžkosti. Všechno „dobro“, které by způsobilo „uspokojení“, by skutečný výsledek jen zmenšovalo. Učení se činům „bez výsledku“, „beze smyslu“, které se vyučuje v každém duchovním školení, zde dostává svůj pravý smysl. Neexistuje ani odměna v jiném světě; ten, kdo v ni dokáže věřit s aktivní, tvůrčí vírou tak jako ve zmrtvýchvstání, už nic jiného nepotřebuje.

Také duchovní věda, chce-li zůstat takovou, jaká byla původně zamýšlena, se nemůže šířit - *mutatis mutandis*^(V4) - jinak, než jak se kdysi šířilo křesťanství, neboť není ničím jiným. Pro služebníky Logu neexistuje žádný „popud“, žádná pohnutka, žádná odměna nebo vůbec něco „dobrého“; jedinou motivací je, že *já to chci*.

Intermezzo XV

Ten, kdo slouží ve smyslu předcházejícího popisu, má těžký úděl: je to jeho úděl, úděl, jenž si sám zvolil. Všechno ostatní by bylo laciné a komplikované, nejjednodušší je vidět svět, jaký je, bez iluze. Bez iluze, že všechno je zlé, bez iluze, že všechno je dobré; vidět lidstvo, které netuší, co se děje. Stále znovu a znovu musíme popisovat obraz duchovní reality Země, lidstva, jak se to s nimi má.

*Střežící - i ve spánku budou těmi, jimž
ze smíchu, vzlyku, z bytí i ze snění
skládá se smysl, jenž přemáhá je, že
před žitím a smrtí klesnou na zem.
Však jak tam klečí, v kolen úhlu pravém
nová míra pro tento svět zraje.*

(R. M. Rilke)

Georg Kühlewind